СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVII. Ч. 169. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 23-го ЛИПНЯ 1949. — No. 169. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, JULY 23, 1949. VOL. LVII.

ТРИ ЦЕНТИ в Злуч. Держ. Америки П'ЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном — Тел. „Свободи": BErgen 4-0807 / 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 — THREE CENTS in the United States; FIVE CENTS Elsewhere

ПРОБУЮТЬ ПЕРЕПЕРТИ В СЕНАТІ НОВИЙ БИЛ ПРО ДІ ПІ

Вашингтон, 21 липня. — Сенатська правнича підкомісія робить всякі зусилля, щоб оформити новий законопроєкт в справі допущення більшого числа скитальників з Европи. Законопроєкт в цій справі перейшов уже в палаті репрезентантів 2 червня. Він дає спроможність допустити в Америку 339,000 імігрантів зі скитальців, а скитальцями (Ді Пі— "Displaced Persons") мають вважатися такі, що опинилися поза Залізною Заслоною в Европі до 1 січня, 1949 р. За ухвалу нового законопроєкту в сенаті ще підчас теперішньої сесії побивається голова Краєвого Демократичного Комітету, Сен. Дж. Гаверд МекГрат, а голова правничої комісії, сен. Пат МекКаррен твердить, що це не буде легко, головно тому, що комісія має аж 18 різнородних начерків поправленого закону до вирішення. Теперішня сесія конгресу кінчиться незабаром і має ще інші важливі законопроєкти до вирішення.

В НИЖЧІЙ ПАЛАТІ ПЕРЕПАВ ФАРМЕРСЬКИЙ ЗАКОНОПРОЄКТ БРЕНАНА.

Палата репрезентантів 383 голосами проти 25 відкинула законопроєкт Бренана, який мав на меті змінити теперішні субсидії для фармерів підчас недороду, опираючи їх на справжніх стратах. Зате палата ухвалила продовжити силу теперішнього закону про субсидії для фармерів до 1 січня 1950 р. Теперішні субсидії полягають у тому, що фармері дістають позички від уряду на втримання фармерського збору, щоб не пускати його на ринок по ціні нижче продукції. Так званий „Бил Бренана" мав бути новою спробою підтримки для фармерів на підставі обчислення коштів самої продукції і зисків після продажу. Це є складна справа й тому навіть найбільші прихильники адміністрації відмовилися підтримати цей законопроєкт.

Незалежно від долі згаданого законопроєкту секретар рільництва Чарлс Ф. Бренан видав розпорядок фармерським організаціям в 34 стейтах, щоб вони обсіяли разом не більше як 70,000,000 акрів землі пшеницею на рік 1950, згідно з запотребуванням пшениці, передбаченим урядом. Є це значне обмеження продукції в порівнанню з теперішнім.

СКИДАЮТЬ НА ПРОМИСЛОВИХ УПРАВИТЕЛІВ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА РОБІТНИЧІ НЕСПОКОЇ

Ашвил, у стейті Норт Каролайна. — Невдача управителів промислових підприємств прийти до порозуміння з наємцями в справі спільного інтересу у виробництві є причиною неспокоїв серед самих підприємців і викликає промислові заворушення в нашій країні. Таку думку висловив Доглес МекГрегор, президент Антіох Каледжу, на конференції Промислових Відносин на Півдні. У конференції бере участь 600 делегатів від більших промислових підприємств і шкільних департаментів промислових відносин на Півдні. Він зробив закид управителям, що вони не мають незалежного підготування, як наладнувати відносини між інтересованими людьми в теперішньому часі.

ВЕЛИКА КОМУНІСТИЧНА ПІКЕТА ПЕРЕД СУДОМ.

Ню Йорк. — З нагоди півріччя тривання суду над 11 комуністичними провідниками, обвинуваченими в навчанні, як скинути насиллям американський уряд, комуністи зібрали цілу тисячку людей коло будинку федерального суду з різними написами, які висловлювали протест проти суду. Поліція зорганізувала відділ з 40 кінних поліцаїв, які обїхали площу і відїхали назад. На запит, поліція пояснила, що це тільки знак її готовости „на всякий випадок."

Міжтим на черговій розправі в суді переслухувано дальше свідків оборони, які мають доказати, що свідоцтва, складені урядовими свідками в справі навчання, є неправдиві. Замість того оборона пробує при допомозі своїх свідків виявити тільки ті частини лекцій в комуністичних школах, які не були шкідливі для Америки. Коли суддя Медіна не згодився переслухувати як свідка д-ра Герберта Дж. Филипса, усуненого зі становища професора в університеті стейту Вашінгтон за його навчання комунізму в університеті, оборонці почали протестувати проти рішення судді. Медіна тоді сказав, що дальше не буде толерувати таких демонстрацій в суді і пригадав, що розправа має доказати вину обвинувачених, а оборонці намагаються поставити в стан обвинувачення раз федеральний уряд, іншим разом самого суддю, а тепер управу університету.

МАЙКЕЛ КВИЛ ПОКІНЧИВ СТРАЙК У НЮ ЙОРКУ.

Ню Йорк. — Заки ще покінчено голосування членів юнії транспортових робітників, голова юнії Майкел Квил заявив прилюдно, що страйк на автобусових транспортових лініях покінчений. За покінченням страйку голосували 1,237 членів, а проти 496. Страйк тривав вісім днів.

НОВИЙ ГОЛОВА НЮЙОРСЬКОЇ ТАМЕНІ ГОЛЛ.

Кармін Г. ДеСапіо вибраний головою організації, загально звісної під назвою Тамені Голл, яка звичайно має рішальний вплив на міські вибори в Ню Йорку. Дотеперішній голова Гюго Е. Роджерс уступив під напором посадника Вилгема О'Двайєра. Саме тепер ідуть приготування до виборів на посадника. Кандидатом домінуючої Демократичної партії є поновно О'Двайєр, хоч він кількома наворотами заявляв, що не буде більше кандидувати.

ДЛЯ ЗАБЕЗПЕКИ БАКТЕРІОЛОГІЧНИХ ФАБРИК.

Вашінгтон. — Армія зажадала від конгресу признання $303,000 на нові будови для забезпечення засобів бактеріологічної війни. Це така небезпека, як атомова бомба. Бактеріологічні будови находяться в Кемп Детрик коло місцевости Фредерик, у стейті Мериленд.

СЕНАТ РАТИФІКУВАВ АТЛАНТІЙСЬКИЙ ПАКТ

Вашингтон, 21 липня. — Сенат ратифікував 82 голосами проти 13 Північно - Атлантійський Оборонний Договір, який обєднує 12 держав для оборони проти агресора на 20 років. До ратифікації треба було дві третині голосів сенату, а вислід голосування виказав відношення 6 до 1, бо дає 18 голосів більше ніж виносить дві третини. Заки ще прийшло до голосування над текстом, складеним на конференціях представників усіх 12 націй, деякі сенатори пробували поробити поправки в тексті. Видвигнено три застороги, одначе їх відкинула подавляюча більшість сенату. Опозицію вів сенатор Роберт Тефт з Огайо. Йому йшло головно про застерогу, щоб Злучені Держави не зобовязувалися в Атлантійськім Пакті до ніякої збройної допомоги державам, які приступили до договору.

ПРЕЗИДЕНТ МАЄ ОКРЕМИЙ ПЛЯН ВІЙСЬКОВОЇ ДОПОМОГИ ДЛЯ ДЕРЖАВ З АТЛАНТІЙСЬКОГО ПАКТУ

Після голосування над Атлантійським Пактом в год. 5.30 ввечір в четвер 21 липня стало відомим, що президент має готовий бил в справі військової допомоги для держав, які приступили до пакту. Цей бил мав бути зголошений в конгресі в пятницю. Він передбачує видаток в сумі $1,450,000,000 на військову допомогу для закордону, а з цієї суми $1,130,000,000 мають піти на допомогу державам з Атлантійського Пакту. Переслухання над законопроектом мають початися негайно після зголошення билу в палаті репрезентантів.

ДЕПАРТАМЕНТ СТЕЙТУ ВІДКИДАЄ ПЛЯН КВЕЙКРІВ В СПРАВІ АТОМОВОЇ БОМБИ

Департаемнт стейту чемно, одначе рішучо відкинув плян Комітету Служби Американських Квейкрів, щоб Злучені Держави передали атомові бомби Обєднаним Державам під сторожу. Текст відповіди буде переданий Квейкрам у понеділок. Департамент признає, що комісія мала на цілі поправу відносин між Советами й Америкою, одначе під теперішній час треба рахуватися з дійсністю.

ЮГОСЛАВІЯ НЕ Є В СОВЄТСЬКІЙ ОРБІТІ, КАЖЕ ПОСОЛ

Ню Йорк. — Югославський посол, Сава Н. Косанович, повернувши з подорожі до своєї країни, заявив, що Югославія не знаходиться в совєтській орбіті і не є „зісателізована". Косанович не скривав напруження між Росією й Югославією і заявив, що відносини між цими країнами є „недобрі". „Ми не є зісателізовані. Ми є незалежні і маємо наш тип соціялістичної держави. Ми все змагали до незалежности" — сказав амбасадор. Він теж твердить, що його країна є фінансово відповідальна і що економічна пятирічка в Югославії принесе бажаний успіх.

ПІДТРИМКА ДЛЯ БРАЗИЛІЙСЬКОГО ФАРМЕРСТВА

Ріо де Жанейро. — Бразилійське Рільниче Товариство прийняло з вдоволенням до відома звіт Бразилійсько-Американської Спільної Економічної Комісії, яка кладе натиск на потребу допомоги для регабілітації бразилійського рільничого господарства. — Щоб Бразилія могла бути самовистарчальна, вона мусить розвинути своє земельне господарство. З цією метою буде відкрита найближчої неділі економічна конференція в Аракса, у державі Мінас Хераес.

УКРАЇНСЬКА АРХИЄРЕЙСЬКА СЛУЖБА БОЖА В ЛЮРДІ.

Париж, 22. липня. — Архиєпископ Тулюзи, кардинал Саліж, та єпископ Тарбу, Пієр Теас, відкрили вчора в Люрді другий конгрес „Христового Миру", на який зібралося понад 20,000 паломників з 34 країн. Згідно з повідомленням Н. И. Таймсу в суботу відбудуться окремі Богослуження за переслідуваних християн в країнах Східної Европи, а в тій день опівночі „останній з живих українських єпископів" відправить архиєрейську Службу Божу в східному обряді. Н. И. Таймс не називає поіменно цего українського єпископа, але це, очевидно, мова про преосв. Івана Бучка.

КОМІСІЯ О.Н. ПОТВЕРДЖУЄ ЗАКРИТТЯ ЮГОСЛАВСЬКО-ГРЕЦЬКОГО КОРДОНУ.

Атени, 22. липня. — Балканська Комісія Об'єднаних Націй офіціяльно потвердила замкнення югославсько - грецького кордону ще в дні 7-го липня, безпосередньо після того, як Тіто це заповів для оминення „провокацій грецьких монархо-фашистів".

ІТАЛІЙСЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ РАТИФІКУВАВ АТЛАНТ. ПАКТ

Рим, 22. липня. — Італійський парлямент апробував вчора більшістю 323 голосів проти 160 та при 8 здержаних приступлення Італії до оборонного Північно-Атлантійського союзу. В найближчому тижні ця справа має бути ще передана сенатові і тоді його потвердження пакту вважається запевненим. Рішення італійського парляменту в цій справі має для країни історичне значення, бо воно означає не тільки запевнення необхідної оборони, але й є найбільш виразним актом прийняття Італії до західної спільноти народів як свого рівноправного члена, не зважаючи на недавну поразку у війні.

ПОЧАЛАСЯ ВИБОРЧА КАМПАНІЯ В НІМЕЧЧИНІ.

Гайдельберг, Німеччина, 22. липня. — Вчора в Німеччині офіціяльно почалася виборча кампанія до першого вільного німецького парляменту. Вибори, як відомо, мають відбутися вже 14-го серпня. Кампанію відкрив голова найбільш впливової німецької християнсько-демократичної партії, д-р Конрад Аденауер, заявляючи, що тільки християнська демократія зможе тепер ще врятувати Европу від большевизму. Виборчу кампанію почали теж інші німецькі партії.

ЕВРОПА ВІТАЄ ІСТОРИЧНЕ РІШЕННЯ АМЕРИКАНСЬКОГО СЕНАТУ

Париж, 22 липня. — Вже перша вістка про ратифікацію Атлантійського пакту Сенатор Злучених Держав викликала велику полекшу і почуття тріюмфу в европейських політичних і військових колах. Всі західно-европейські нації, від Італії на півдні починаючи а на Норвегії та Ісляндії на півночі кінчаючи, вповні здають собі справу з великого історичного факту відступлення Злучених Держав від традиційнійного ізоляціянізму та рішального зобов'язання спільно з европейськими країнами стояти на сторожі миру та боронити західну цивілізацію, якщоб хто-небудь поважився цей мир порушити. В Европі існує загальне переконання, що коли б Злучені Держави були винесли таке рішення перед 1914-тим роком, то світ був би не пережив дві найбільш криваві в історії світові війни. Після вчорашньої ратифікації договору Америкою та Італією, ще тільки Франція і Голландія мають це зробити і тоді договір увійде в силу. У французькому парляменті вже відкрито на цю тему дебати і кінцеву апробату договору ще цими останніми двома країнами вважається вже тільки проблемою короткого часу. Тоді на чергу прийде розроблення спільних оборонних плянів та спільного їх переведення. Загально вважається, що кінцева ратифікація пакту матиме далекойдучий вплив на дальший розвиток міжнародних політичних подій.

ЧЕХИ СПІВПРАЦЮЮТЬ З АМЕРИКАНСЬКОЮ РОЗВІДКОЮ.

Франкфурт, 22-го липня. — Місцева головна квартира Американської Армії вчора офіціяльно потвердила, що чехословацький дипломат Яромір Смутни, якому в останньому пощастило втекти з-поза залізної заслони, співпрацює з американською військовою розвідкою. Смутни зі свого боку заявив, що він робить це для добра свого народу.

ВСТАНОВЛЕНО НАПРЯМОК ДЛЯ СХІДНО - ЗАХІДНИХ ТОРГОВЕЛЬНИХ НАРАД З НІМЕЧЧИНОЮ.

Берлін, 22. липня. — Представники чотирьох окупаційних великодержав відбули тут вчора чергову конференцію в справі господарських і торговельних стосунків між східною і західними зонами Німеччини. Єдиним вислідом нарад було устаління напрямку та процедури для дальших нарад.

ПРОКУРАТОР ДОМАГАЄТЬСЯ 20 РОКІВ ТЮРМИ ДЛЯ АБЕЦА.

Париж, 22. липня. — В судовому процесі за воєнні злочини проти воєнного німецького амбасадора в Парижі, Отта Абеца, державний прокуратор домагався вчора для нього кари мінімально 20 років важких робіт. Оборона домагається звільнення підсудного, стверджуючи, що він проти волі Берліна врятував Париж від руїни.

БЕВИН ВВАЖАЄ БЕЗУМОВНУ КАПІТУЛЯЦІЮ НІМЕЧЧИНИ ПРИЧИНОЮ ВСЬОГО ЛИХА

Лондон, 22. липня. — Британський міністер закордонних справ, Ернест Бевин, заявив вчора в парляменті, що видвигнене покійним президентом Ф. Д. Рузвелтом домагання безумовної капітуляції Німеччини він вважає головною причиною всіх теперішніх труднощів зв'язаної з Німеччиною західної політики. Воєнний прем'єр Винстон Чорчил не погоджувався під цим оглядом з Бевином, але потвердив його заяву, що британський уряд не давав своєї згоди на таку формулу німецької капітуляції, бо про це його ніхто не питав. Чорчил теж вважає, що уряд був би проти цього. Справа вигринула під час дебат над закордонними справами та у відповідь на критику політики міністра Бевина у відношенні до Німеччини. Виправдуючи свої труднощі в Німеччині, Бевин говорив: „Все зачалося від проголошення в Касабланці домагання безумовної капітуляції, на тему якої ані британський ані жаден інший уряд ніколи не мали нагоди сказати своє слово. Але це залишило нам Німеччину без закону, без конституції, без бодай одної особи, з якою можна б говорити та без бодай одної інституції, з якою можна б розглядати проблеми. Ми мусіли будувати абсолютно все від самого початку і цілком нічим. Ми мали будувати державу, в якій в додатку було розсіяно ще 20,000,000 переміщених осіб..." На цю тему відбулася інтересна виміна думок між Бевином і Чорчилем.

ІТАЛІЙСЬКІ ЗАХОДИ В СПРАВІ ТРІЄСТУ.

Рим, 22 липня. — Після несподіваного включення югославської зони вільної території Трієсту в югославську господарську систему, італійський уряд почав цілий ряд заходів не тільки проти цего югославського кроку, але теж з виразною метою добитися повного прилучення Трієсту до Італії. Ці заходи проявляються насамперед в господарських стосунках між Італією і Югославією, як теж в італійській акції на міжнародному терені. Італія сама перервала після того торговельні переговори з урядом Тіта та робить відповідний натиск в інших країнах, головно в Америці, щоб відмовити Югославії господарської допомоги, як довго вона не зречеться всіх претенсій до Трієсту.

НА ПІВДЕННИЙ КИТАЙ НАСТУПАЄ 12 ЧЕРВОНИХ АРМІЙ.

Гонг Конг, 22 липня. — В поінформованих колах стверджують, що в новому комуністичному наступі на південний Китай бере участь 12 червоних армій, що без більшого опору з боку урядових військ посуваються в південному та західному напрямках.

ПОЛЯКИ СВЯТКУЮТЬ „ДЕНЬ ВИЗВОЛЕННЯ".

Варшава, 22 липня. — Комуністична Польща обходить з великими парадами п'яту річницю свого „визволення". Міністер війни, маршал Жимерські, казав вчора у Варшаві вистрілити з цієї нагоди 24 сальви з 24 гармат, як це є звичаєм в Москві.

НОВІ ПЛЯНИ В СПРАВІ Б. ІТАЛІЙСЬКИХ КОЛОНІЙ.

Рим, 22 липня. — Після безуспішних зусиль вирішити дальшу долю передвоєнних італійських колоній в Африці на минулій сесії Генеральної Асамблеї, заінтересовані країни тепер видвигають нові пляни в цій справі. Франція пропонує встановити для Еритреї і Лібії чотиродержавну, французько-італійсько-британсько-американську адміністрацію, з обіцянкою незалежности тим країнам протягом 4 років, відповідно до рішення Протекторатної Комісії О. Н. Італія зі свого боку приготовляє плян безпосередньої незалежности цих колоній, з відповідними концесіями для чотирьох згаданих західних держав.

ЧЕСЬКІ ЄПИСКОПИ НЕ ЗДАЮТЬ ПОЗИЦІЇ.

Рим, 22 липня. Не зважаючи на постійно скріплюваний комуністичний терор проти католицької церкви в Чехословаччині, чеські єпископи мужньо обороняють своїх прав та не здають доручених їм позицій. В останньому вони розіслали до всіх своїх священиків цілий ряд умов для евентуальної нормалізації стосунків між церквою і урядом. За першу передумову вони ставлять безумовне визнання авторитету Папи в церковних справах та припинення дальшої акції проти католицизму.

ПОГОЛОСКА ПРО АРЕШТ ПРЕЗИДЕНТА МАДЯРЩИНИ.

Рим, 22 липня. — Італійське пресове агенство дістало через Відень інформацію про арешт президента Мадярщини, Арпада Шакаситса. Його мали б арештувати комуністи. Шакаситс був про-комуністичним соціялістом і його вибрано президентом в серпні минулого року. Вістку про арешт приніс до Відня один мадярський професор університету, якому вчора пощастило втекти з опанованої большевизмом його країни.

СОВЄТИ ЗНОВУ ВІДКИНУЛИ АКЦІЮ В СПРАВІ БАЛКАНСЬКИХ КРАЇН.

Лондон, 22 липня. — Совєтський уряд в своїх нових нотах до урядів Злучених Держав і Британії знову відкинув домагання спільних переговорів для провірки факту порушення мирових договорів Болгарією, Румунією і Мадярщиною. Західні союзники виступили з цим домаганням, реагуючи на повне нехтування цими совєтськ. сателітами гарантованих мировими договорами людських прав, що проявилося головно в цілому ряді судових процесів, зокрема проти кардинала Міндсенті в Мадярщині та протестантських духовників в Болгарії, як теж повній ліквідації унійської церкви в Румунії. Совєти вважають, що західна інтервенція в тій справі означала б порушення „суверенности" цих країн.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сіті і Закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
Число з понеділка (англійською Частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

АМЕРИКАНСЬКИЙ „РАДИКАЛ"

Несподівано помер Френк Морфі, Суддя Найвищого Суду Злучених Держав. Президент Труман, визначні діячі, зокрема представники робітничих юній, як і американська преса, якого напрямку вона не була б, склонили голову в пошані для американця, що не тільки говорив про американські ідеали, але їх здійсняв як звичайний громадянин, чи як мейор міста Дітройту, губернатор стейту Мишиґен, Високий Комісар Филипин, Генеральний Прокуратор і вкінці як член Найвищого Суду Злучених Держав у Вашинґтоні.

Френк Морфі помер, маючи всього 59 років. Як на людину, що родилась в бідній хатині, де навіть стіни не були побілені, вибився високо. Цікаве, що вже в початках своєї діяльности він сам назвав себе „радикалом", будучи одночасно ревним католиком, хоч для декого він був „соціялістом", а то й „комуністом". На ділі він був американським ліберbegin ралом, чи просто американцем, який уже з природи має вражливе серце на людську нужду і симпатизує з тими, яких переслідують. Морфі завжди схилявся в бік сіромах, себто тих, що їх американці називають „андердоґс". Не диво, що він розумів трагедію теж і українського поневоленого народу, про що знають добре українці міста Дітройну, до яких він нераз промовляв в часі різних політичних кампаній.

Морфі належав до „Ню Діл", групи, яка повстала за Рузвелта і була його дорадником у суспільно-економічних та політичних питаннях. Цю групу гостро критиковано не так за її „соціялістичний" світогляд, як за потурання комуністичним впливам і угодове наставлення до Кремля. Суспільний „радикалізм" Морфі був одначе виявом його гуманности, глибокого відчуття справедливости і пошани гідности людини. Коли Морфі не хотів вживати війська проти страйкуючих в Дітройті, то це не означало, що він погоджується з страйкуючими. Навпаки, перед сенатським судейським комітетом він назвав цей „сидячий страйк" не інакше як „незаконною зброєю". Проте, й в такім випадку він ставив людські права страйкуючих вище сліпого виконання „холодного закону". За це його деякі гостро критикували і казали, що він іде такою поведінкою на руку комуністам. Морфі відповів, що коли мешканці стейту Мишиґен вимагають від губернатора, щоб він виґнав робітників з фабрик стріляючи до них, тоді хай краще виберуть собі іншого губернатора. Він сказав тоді ще таке: „Як американський робітник зле поступає, то, на мою думку, можна його навчити розумно поступати, не пишучи цеї лекції кровю". За це поступування президент Рузвелт схарактеризував Морфі як „глибоко релігійного, спосібного й придержуючогося законів губернатора". До цеї характеристики треба додати ще й це, що Морфі, який був практикуючим католиком, був незвичайно толерантний супроти інших віровизнань і за цю прикмету був кількома наворотами відзначений.

Маючи це все на увазі, не диво, що начальний суддя Найвищого Суду, Фред М. Винсон, як його повідомили про смерть Морфі, сказав, що „скінчилося відважне життя", яке повинно бути „прикладом для молоді цеї країни", а другий суддя, Стенлі Ф. Рід, додав, що не стало людини, яка посвятила своє життя в „користь тих, що їх гнетуть та які не мають приятелів".

Таким був Френк Морфі, „американський радикал". Коби тільки таких „радикалів" було в цій країні більше, додамо від себе.

Страйки й четверта рунда

Юнія автомобілевих робітників на своїй конвенції в Милвокі загрозила підприємству Форда страйком. Юнія сталевих робітників у Питсбурґу ухвалила вийти на страйк, але це хвилево припинено, а президент Труман назвачив комісію для посередництва в переговорах між сталевими підприємцями й робітниками. Майкел Квил, предсідник транспортової юнії, викликав страйк автобусових візників у Ню Йорку у відплату за усунення з роботи чотирьох юнійних механіків і загрозив, що страйк буде ще поширений. В тому самому часі Торговельна Палата Злучених Держав у Вашинґтоні видає зазив до зорганізованого робітництва, щоб воно залишило боротьбу за четверту рунду підвишки платень і приєдналося до руху за знижку цін на товари, заповідаючи, що ця знижка уже приготовляється.

Оці вісті з поля праці й продукції появилися впродовж одного тижня. За виїмком страйку Майкела Квила не переведено в життя заповіді інших страйків, хоч погрози сиплятьця раз-у-раз

Репортери, що присилали звіти з конвенції автомобілевих робітників у Милвокі, завважують, що поза промовами й резолюціями панує серед робітництва загальна нехіть до страйків. Робітники, що правда, хотіли б дістати підвишку платні, одначе не хочуть для цієї цілі покидати праці. Вони навіть годяться дістати тільки якусь частину підвишки — наскільки про підвишку йдеться у спорі — коби тільки не залишати роботи. Недавно покінчився страйк у однім підприємстві Форда в Дітройті за управильнення системи поспіху і цей страйк наніс тільки матеріяльної щкоди робітникам, що вони не похочують тепер страйкувати тільки за саму підвишку платні. Автомобілеві робітники бояться довшого страйку ніж був попередній і тому вже зазделегідь приготовляються до віднови першого контракту в Форда в 1949 р. Вони слідять за переговорами в сталевому промислі і від їх висліду залежатиме у великій мірі наставлення автомобілевих робітників.

Звіти з інших місцевостей підтверджують таке саме наставлення робітництва: Пробувати дістати підвишку, одначе не виходити на страйк.

Оцей настрій серед робітництва викликали в деякій мірі підприємці своєю агітацією. Вони кажувь, що як робітник буде правильно працювати, тоді не буде перерви в роботі і можна буде напродукувати стільки виробів, що їх буде задовільна кількість і тоді почнуть падати ціни. Це теж заставляє робітників думати, чи не краще, як фабрики не припинять руху та коли продукція зростає

У звязку з тим наводять такі приклади: Райтіон Менюфектюринґ Компані в Нютон, у стейті Масачусетс, підвищила в місяці травні продукцію на 20 відсотків такою самою кількістю робітників, які працювали в цій фабриці в травні минулого року. О Кіфі енд Мерит Ко. в Лос Анджелес відправила з праці 60 робітників на 760 усіх і дальше виробляє 300 печей щоденно. Одна фірма в Клівленді обмежила кількість робучих днів, а її продукція зовсім не зменшилася.

Ці приклади вказують, що видатність праці робітника підніматься. Це пояснюють тим, що робітник прикладається до праці більше ніж давніше, а управи підприємств стараються наладнувати приязніші відносини з робітниками. Та з другого боку, це стає теж і причиною безробіття. Скорочення часу праці на виріб якогось продукту зменшує кількість робітників, які мусять шукати праці деінде. Це знов заставляє громадянство й уряд думати про нові ділянки праці. Оце й причина, чому президент недавно виґолосив програму поширення продукції та підписав закон про побудову мешкальних домів.

Тепер ще питання, чи це не є теж і агітація за стабілізацію платень на необмежений час.

Назначення президентом комісії для переговорів між сталевими підприємцями й робітничою юнією й домагання оприлюднити вислід її праці впродовж 45 днів вказує на щось протилежне. Наскільки йдеться про наставлення уряду, то теперішня адміністрація президента Трумана в засаді підтримує змагання робітників до підвишки платні. Це пізнати з зазивів президента до підвищення мінімальної заплати до 75 центів на годину, а теж з переговорів між юнією й сталевими підприємцями, які мають на меті довести до згоди підприємців на підвишку платні без страйку. Попри саму заплату йдеться ще про поправу умовин праці й інші осяги, згідно з потребами часу. До них належить між ін. стареча пенсія та шпитальна опіка й інші подібні уліпшення житєвого стандарту в підприємствах.

Правда, політичні противники теперішньої адміністрації закидають їй, що те, що вона так завзято старається про добробут робітника, є демагогією. Це ніби забезпечення Демократичній партії робітничих голосів при найближчих виборах. В тому є дещо правди, але це не таке важне. Прецінь влада, яка опирається на народних масах, мусить дбати про добробут цих мас. Тільки треба так дбати, щоб не терпіли інтереси нації - держави. Політично зрілий нарід повинен знати, як саме погодити інтереси групові зо загальними.

Улас Самчук.

КНИГА

Написати щось звичайними короткими словами про книгу, про саму книгу, є, можливо, найтяжчим зо всіх завдань завданням. Змістом книги в її часі і в її просторі є все життя, так само, як в самому всесвіті. І. Франко назвав книгу „морською глибиною", але з таким же успіхом можна її назвати висотою неба і широтою стратосфери. Бо всі наші людські, малі, більші і найбільші знання про себе, про те, що нас оточує, про простір і про часовість лежать у книзі.

Як дивно робиться, коли вступаєш у таке місце, де зібрано багато книг. Бачиш зо всіх боків різнобарвну стіну — мур, у якому кожна цеглина виповнена вічно живою думкою. Ви підходите, ви простягаєте руку, ви берете ту посудину і ви п'єте з неї все, що вам треба. І ще одно цікаве: ви не випиваєте того напою, як склянку молока, чи лімонади. Ви тільки почерпнули звідти якусь одну частинку частин, дуже непомітну, щось, що увійшло у вашу духову істоту і що вас там десь глибоко і далеко від вас самих чимсь животворним заплиднило. То може бути скавка про чарівну Шехерезаду, то може бути наука про виміри просторів, то може бути дослід про бацилю, то може бути проповідь Христа, Буди, Конфуція, то може бути про конструкцію мостів, або виміри підводних глибин. Це може бути про саму нашу душу, про її ніким і ніде не виміряні глибини і простори, які ми вичуваємо в своєму тілі і що ми снажимося висловити нашим людським словом. І приложившись до того, почерпнувши вам потрібного, ви кладете той предмет на його місце. За десять, за двадцять років ви берете ту саму посудину і пете з неї те саме вино. І так було колись і так буде колись. То є незмінне, бо ті написи, що виходять з підземелля єгипетських роскопок будьто записані на камені, чи на пергамені, чи навіть на папірусі, ті написи кажуть нашому мозкові і нашому серцеві те саме, що вони казали тисячі років перед нами людині єгипетської ери.

Інколи цікаво задуматись над такою малою річчю, як книга. Ось „Божественна Комедія" Данте. Ось писання св. Августина. Ось твори Вольтера, Русо, чи Байрона. Ось вам знов підручник географії з вашої першої кляси, а ось вам збірочка віршів молодого, що йому щойно двадцять років, поета Полтави. І як чудово, що міст мислі з-перед пятичотирьох тисяч років безперервно перекинутий над цим часом і ми, тепер живучі в Києві, чи в Ню Йорку, чи в Сіднеї, пускаємо свобідну свою мисль на всі боки, взад, вверх, у ширину і вперед. І яка шкода, що ми знаємо лише те, що було перед пяти тисячами років. Хочемо знати далі і все далі і йдемо в безконечне. Глядимо на мушлю, що була на дні моря і по ній читаємо, шукаємо кістку колись живого єства і її питаємо про минуле. Допитуємось звуків грому неба, соняшного проміння, морських і земних глибин. І все, що ми десь дістанемо, все що пізнаємо, ми одразу складаємо в ту саму одну і вічно незмінну посудину-книгу. Але є там десь позаду нас кінець. Книги тоді не було. Не було і мислі. Те саме править, коли дивимось вперед. Там десь за стіною тисяч років ховається те невідоме, яке саме тому, що невідоме, тягне за собою життя людства вперед.

І мабуть кожному, хто знає і розуміє сенс життя, є також зрозумілим, чому саме люди цінять той невеличкий предмет, яким є книга. Бо ж коли наш літописець Нестор девять сот років перед нашим роком сідав за стіл десь у темній келії свого манастиря, він вже тоді знав, що він скаже ті свої оповісті не лише людям, що біля нього, а що він скаже те багатьом вікам і мільйонам всеобновляючогося людства. Тому книгу оздоблювали золотом, дорогоцінностями. Тому її шанували і цікава річ: чим більший був на землі народ, чим він більше дав життю вартостей, тим більші книги він залишив по собі, тим більші книгозбірні — мури тепер і колись лишились по ньому. Тому й тепер бібліотеки Києва, Парижа, Лондону, чи Ню Йорку, це одночасно наглядні і намацальні заприсяжені свідки величі, чи малечі даного народу. Рушієм всього живого на землі є мисль. Мисль Божа, чи мисль людська. Цвіте цвітка, літає довкруги своєї осі планета, розбивається ядро атома, все то в закономірному ланцюзі явищ та сама в продовженню природа, бо „винаходи" людини, це винаходи так само Божі, як винаходи коралів, чи слимаків.

І книга є тут свого роду трансформатором діяння Божої сили в людині. Вона також збирає в своїй подобі у тих чорних значках у тонких сторінках силу нашої мислі, подібно до того, як барва квітки збирає в собі силу краси. Людина, що невдовольняється тим власним, що має в собі від народження, завжди шукає помноження і зсилення себе силою всього, що її окружає. І перше, що приходить людині на допомогу при цій операції — є книга. Починаючи з А йдемо далі і далі аж до Канта та Евкліда і тим самим зсилюємо інтензивність нашої мислі в безконечну кількість разів. Наш духовий інтелект набирає в себе творчу силу природи, як губка набирає воду і тоді ми „винаходимо" заховане в природі, „відкриваємо" невікрите, „творимо" нову красу і нові форми її вислову.

Люди, що не мають стичности з книгою, або мають її невистарчально, лише умовно є людьми справжнього вислову. Вони мають лише форму надану людині і то форму зовнішню. Якщо природа і дала їм початки їх творчого інтелекту, то без втручання книги він є у них в апотрофичному стані, щось на подобу сліпої кишки в організмі нашого шлунку. Такі люди, звичайно, живуть і діють, але вони навіть не думають, що в процесі великого творчого життя людей вони лише малпують з трудом тих, що життя формують. І з цього виникає безліч їх власних конфліктів з оточенням. Вони скаржаться на те, що їх кривдять. Вони мусять займати останні місця в ґрадації соціяльних вартостей. Вони поневолені і використовувані іншими. Всі подібні явища ті люди оцінюють як Божу кару для себе, непідозріваючи навіть, що справжньою їх карою є їх власна мало розвинена, а тим самим мало агресивна і безплідна природа.

Книга найлекша, найдешевіша і найучинніша енергія зо всіх знаних нам енергій. І одночасно вона е основною енергією. Збірником світла електрики є лямпка, збірником світла мислі є книга. Світла, що освітлює і унаглядніює найсокритіші таємниці природи, що нас, як живих людей, оточують. Людині треба тільки хотіти більше і чинніше мати діло з книгою.

К. ПЕТРУС

СОВЄТСЬКІ АРЕШТАНТИ

...ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ ОВДУРЕНИМ ЧЕРВОНОЮ ПРОПАГАНДОЮ.

77)

Тільки в одному з понурих кутків бараку, на підлозі якого замерзає вода, а під стелею в гарячому смердючому випарі, в газах, люди від духоти непритомніють, три молоді хлопці, що працюють у канцелярії, не сплять і до блимання каганця, не дивлячись один на одного, окутані бушлатами й ковдрами, грають щось сумне й закликаюче на волю.

Безмятежно-чисто ридають терції мандоліни і надривно стогнуть акорди гітари, повні голосіння. А третій тремтячим голосом доповнює музику віршами Єсеніна:

„...Я теперь скупее стал
в желаньях.
Жизнь моя, иль ты приснилась мне,
Словно я весенней гулкой ранью
Проскакал на розовом коне.
Все — мы, все — мы в этом мире тленны,
Тихо льется с кленов листьев медъ.
Будь же ты навек благословенно,
Что прийшло процвесть й умереть..."

І музика, і деклямація одночасно уриваються і замовкають. В бараці стає тихо. Чути хропіння сплячих. Хтось у маячінні кличе до себе матір:

— Мамо, люба мамо!...

Серце боляче стискається. Хочеться закричати. Так закричати, щоб почули по всій землі і сплячі і несплячі, живі і мертві.

„А час, між тим, біжить, неповторний час": тік-так! тік-так!

Журовський.

Галичанин. Австрійським вояком потрапив до російського полону, де захопила його революція. Брав у ній участь в лавах „Мадярського батальйону", який обслуговував „м'ясорубки" ЧК. Але про цю брудну роботу він мовчав. Потім опинився на будівельних курсах десятників, кінчив їх і працював у Воєнведі, на будівництві різних касарень та гуртожитків для командного складу. В той період він і оженився і, здається, став кандидатом партії. Але через кілька років „потрапив" до якоїсь групи „шкідників", був обвинувачений у свідомому недоброякісному виконанні робіт отиньковування військових приміщень і за 58 статтею одержав 10 років в „не дуже віддалених місцевостях". У нашому заполярному таборі він керував працями по будівництву сушарні лісоматеріялів, де я і познайомився з ним.

Журовський нічим особливим не виділявся із загальної маси (таких були тисячі), але про його участь у одній пригоді треба розповісти.

Це було в Саратовській в'язниці, коли він сидів там, як підслідний ГПУ, чекаючи вироку Ревтрибуналу, який його судив. Спочатку він перебував у камері, де кілька підслідних сиділи вже довгий час. Вони були позбавлені права передач, переписування з рідними, права зв'язків з товаришами неволі. Тому, що їхні справи перебували в процесі слідства, і вони ніяк не „брали на себе" обвинувачень, які їм накидали, то і їхній побут був обмежений режимною камерою та суворою ізоляцією від зовнішнього світу. Журовський, який спочатку відмовлявся від „чистосердного розкаяння", теж потрапив до них і допоміг цим нещасним не тільки „воскреснути з мертвих", але і зв'язатися з їхніми родинами, яким ГПУ відповідало, що їхніх чоловіків у них немає і де вони — невідомо.

Їх уважали загинулими.

І ось, після „признання" Журовському дозволяють передачу та коротку переписку з дружиною, що торкалася тільки їжі та одягу. Один із співв'язнів, старий інженер, попросив його якось повідомити його дружину про те, що він живе і перебуває в Саратовському ізоляторі. Дружина Журовського одержала повернутий кошик і записку такого змісту:

„...Маня, сходи на вулицю таку-то, таке-то число до громадянки такої-то і забери колись позичені нею у мене 50 карбованців. Тобі дуже потрібні гроші і дарувати цих грошей не варто".

Журовська обходила увесь Саратов, але зазначеної вулиці не знайшла. Вже на станції хтось сказав їй, що така вулиця є у містечку Н, куди вона випадково збиралася їхати за іншою справою. Таступного дня Журовська найшла в тому містечку потрібну вулицю і адресу квартири і нерішуче постукала до дверей. Літня сива жінка вийшла на стукіт і переляканим голсом запитала, що їй треба.

— Вибачте, будьласка, мадам, що я потурбувала вас, але я маю доручення від чоловіка, який просить вас повернути йому борг... 50 карбованців..., — продовжувала вона, — Журовські ми; якщо пам'ятаєте?...

Жінка зблідла і ще більш наляканим голосом відповіла:

— Нічого не розумію... ані вас, ані вашого чоловіка я не маю чести знати. Ви, мабуть, помилилися?...

Журовська ще раз розгорнула записку від чоловіка, перечитала адресу та прізвище її та повторила їх здивованій жінці.

Обидві з хвилину стояли, ніяково дивлячись один на одного, а потім Журовській прийшла раптом думка, і вона тихим голосом, яким говорять в Совєтському Союзі тільки про таємні та страшні справи, раптом запитала у жінки:

— Скажіть, мадам, чи не знаходиться хтось із ваших... у Саратовській в'язниці? Мій чоловік там сидить, і цю записку я вчора одержала від нього.

Дама від несподіванки крикнула, похитнулась і припала до дверей, ледве тримаючись на ногах. З очей котилися сльози, губи конвульсійно тремтіли... Задихаючись від хвилювання, вона по складах, ледве чутно прошепотіла:

— Так... на-пев-не... це... мій... чоловік... два... роки... тому... назад... зник.'. вийшов з дому на вулицю до праці і... зник...

Дух Кочубея і Носа

Одною з головних причин невдачі Мазепи під Полтавою була непоінформованість населення України в задумах гетьмана, секретність, з якою гетьман підготовляв протимосковську кампанію. Але чи — і з цією секретністю — плянів гетьмана не зраджено?

Коли день Полтавського бою рахується чорною датою нашої історії, то в сто раз чорнішою датою треба зарахувати ту днину, коли російський цар Петро дістав донос про пляни Гетьмана-Самостійника. Бо донос зробив не якийсь російський шпиг і не чужий валенрод; донос вчинили люди кість від кости і плоть від плоти того самого, що й гетьман, українського народу, до того, найближчі співробітники Мазепи: Кочубей і Іскра. Слідами цих людей — коли їх можна звати таким ім'ям — пішов Ніс, що показав ворогові тайний вхід до обляганої гетьманської столиці — Батурина.

Сьогодні, з перспективи майже двох з половиною століть, можна б не витрачати ні одного слова в сторону цих понурих постатей полтавської трагедії, коли б не те, що їхдух усе ще покутує серед нашого народу. Тимто варто ближче приглянутися цим постаттям.

Що спонукало цю трійцю до їхньої ганебної роботи? — В випадку Кочубея й Іскри йшлося про особисту ненависть і жадобу помсти на особі гетьмана — пристрасті, які, популярно кажучи, ходять по людях. Але навіть найбільша особиста кривда чи образа не в силі штовхнути справжню людину шукати на суперника помсти там, де мається діло з інтересами загалу. Хто як хто, але такі особи як Кочубей й Іскра повинні були здавати собі справу з того, що в грі була доля цілого українського народу. Про помсту на провіднику народу, в такому важливому в наслідки часі, не могла думати нияка нормальна людина — не говорячи вже про те, щоб вдаряти справу загалу, ганебним доносом до ворога.

Направду важко сказати, прокляття тут степу, бунт домішки чужої, анархістичної крови, горе вікового невільництва, чи всі ці пороки разом допускають у нас можливість таких виходів з положення, на які пішли Кочубей і Іскра. Багатьом у нас відплата за найдрібнішу образу, чи кривду, зброю рідного брата видається священною справою, коло якої блідне проблема відплати нашим віковічним ворогам. Незрозумілі в таких випадках, в інших народів пересні, дикі натуги люті й ненависти до рідного брата засліплять нам очі, заступають вуха, відбирають критичний змисл, особисту гідність і честь; людина забуває, хто вона, хто її суперник і що вона діє. Хвора амбіція примітивної людини знає тільки одне: „тотальне" знищення рідного суперника. Що таким вдаром можна знищити справу загалу — це їй байдуже, як і шлях, що веде до „мети".

Не хочемо сказати, що справа, в подібних випадках, неминуче кінчається, ганебним фіналом кочубеївського доносу. Густо-часто вона вживається на пів - дорозі, але всеодно тут діє той сам кочубеївський дух.

Проблема зрадника Носа куди простіша, хоч не менше болюча: це креатура, яка знаходить свій еквівалент тільки в старогрецькому Ефільті, чи біблійному Юді. Тридцять срібняків, у такому чи іншому виді, правлять їй і за мотив і за відплату за роботу.

Чи треба когось переконувати про те, яка актуальна сьогодні небезпека від зрадників покрою Носа? В умовах, коли держава-левіятан діяволськими методами навіть найшляхетніших приневолює показувати їй вхід до особистого й національного Святая Святих, примана доброї заплати збирає серед нижчих духом обильне жниво.

Безперечно, це лихо відчуваємо на собі не тільки ми. Ми можемо навіть чванитися, що порівняно з короткою „школою" інших народів, ми видержали іспит краще. Проте, говорити про силу нашого особистого й національного хребта треба дуже обережно. Часті виявлення шпигів в рядах — ба, в проводах — наших елітарних організацій, в позасовєтських заборах довоенного часу, не виставляють нам найкращого свідоцтва. А не можна сказати, що методи вербування доносчиків тодішніми панами тих земель нагадували методи „найдемократичнішого" Левіятана. Богато тих доносчиків зраджували вроогові тайни власної громади таки „ради лакімства лукавого". Таку саму практику виявили і воєнні часи.

Страх перед кочубеями й „носами" витворив у нас атмосферу хворобливої обережности. Ледве, чи ще в якім товаристві говориться так непевно, здержано, як в українському. Тайневнинших людей посуджується за доносицтво тільки тому, що в них гарний одяг (звідки? — мовляв), „непевний" вигляд, чи тому, що вони походять з-під такого чи іншого забору. Що в тому самому часі справжні провокатори сидять і спокійно працюють серед нас, там, де ми їх цілком не ждемо — це проста логіка їхньої діяволської тактики.

Ясна річ, що в такій атмосфері не можна ні жити, ні працювати. Ці справи ми мусимо покласти на вищий рівень. Ми мусимо перестати бабратися у взаємному недовір'ї і підозрах. Нам необхідно бути обережними, подвійно обережними. Ми мусимо врешті виявити власний твердий національний хребет і вірити, що такий він і в нашого ближнього.

Кажуть, що після викриття плянів Мазепи, московський князь Меншиков публично повісив куклу гетьмана. Так наказувала ворогові його рація. Наша рація наказує нам, у наречер'я мазепинських святкувань, всюди, де живуть українські люди, публично вішати на шибениці кукли Кочубея, Іскри і Носа — на вічну ганьбу зрадникам і на пострах безхребетникам!

О. Н.

ДВА „СТАРШІ ДОРАДНИКИ".—Це Бернард Барух і Винстон Чорчил (справа) в городі Чорчила балакають, як кажуть, про політику, а може про — погоду.

СОВЄТСЬКА „ТЕХНІКА"

То було осінню 1939. року, тоді, коли визволені з панського ярма єдинокровні опинилися під совєтським молотом. Ясно, що цей молот не був мальований, і скоро почав перековувати людські душі. Товариші почали вбивати в невірні голови, що совєтський господарський лад найкращий, що здобутки совєтської науки і „техніки" найбільші і т. д. І пішли безконечною чергою мітинги.

В Галичині, в селі Д., недалеко містаС., іде мітінг. Молодий політрук розмальовує совітський добробут, совєтську техніку і все пальцем попід ніс шморгає. (Відолаха був закатарений). Куди там західним „технікам" до нас! Тепер побудували у нас аероплан такий великий, що туди можна заладувати всіх людей города С. (А місто числило тоді понад тридцять тисяч людей). Дядьки покивують головами і думку думають. Дивно, що такі великі літаки будують, а політрук хусточки до носа немає.

Скінчив політрук мову і глядить побідно на зібраних. Товариші! Хто забирає слово?

Голоситься до слова Панько — філософ. Він то вміє говорити, розважно, до складу і до прикладу.

Товаришу, комісар! Я бідний чоловік, навіть корови не маю; тільки дві кози. Їх я й сам веду пасти. І от колись то пасу я свої кози недалеко шляху, пасу тай думку думаю, як то нам тепер стало весело жити, ніби в раю. Аж тут іде ваш танк, такий великий, як віз зі снопами. Іде, іде, щось пчихає, щось туркоче, тай бабах до чортової мами: заїхав у рів, той сів. От тобі й на, думаю собі, чи то не яка контліворуція. Але надїздить другий танк, ще більший, бачить, що тут подіялося, тай стає. Чіпає ланцюхами оту контліворуцію в рові, тай тягне що сили, аж стогне. Але не йде! А я кажу: „Чекайте, товариші, я вам поможу витягнути машину з рова".

Товариші розвели руками тай кажуть: „Та що ти, дядя, жартуєш з нами?"

Беру я свої козоньки, чіпаю до машини, і як цвяхну прутиком, як крикну всіми голосами, а мої козоньки як потягнуть, так машина і вискочила з ями.

„Ой дядя, що ти нам отаку єрунду верзеш! — кличе політрук.

„Товаришу комісар! Ви брехали дві години, і ми слухали. А я брешу тільки кілька хвилин, а ви вже не хочете мене слухати..."

А тепер з іншої бочки.

Виходить у Ню Йорку газета, що охрестила себе Українські Щоденні Вісті. В ч. 164 з 17-го червня читаємо велику статтю про те, як то село Берегомет на Буковині, у Вижницькім районі доходить до кращої долі. Село гірське, положене над річкою Серетом, що часто міняє свої береги. За часів панської Румунії було у селян мало землі. Але прийшла „рідна влада" і дала селянам землю (звідки вона взялася, бо ж у гірських околицях урожайної землі взагалі мало!), насіння, грошові позички, агрономічні поради і вказала шлях до заможного життя. (У колгоспі). Очевидно, утворився в селі колгосп: „Роки поневіряння і злиднів закінчились". Ось як оповідають кращі колгоспники про той добробут. Один радіє, що його громада дала державі 100 сотнарів збіжа. Нам було б цікаво дізнатися, скільки збіжа лишилося для громади. Та про це колгоспник мабуть не хоче говорити. Другий оповідає, як то він сім літ в Америці працював і нічого не доробився. Цей знов промовчує, скільки то він пропив в Америці й чого доробився тепер у колгоспі. Третій чекає на щасливе майбутнє: широкі, колгоспні ниви колосяться добірним урожаєм, табуни коней, отари овець, корови, свині, трактори, молотарки, електрика, клуби, хати... словом колгоспний рай.

Є в нас чудесна приповідка. Її вписуємо нашим „товарищам" в альбом:

Дурень думкою багатіє.

М. Коко.

Літній обмін молоді поміж цією країною та Европою

Час від часу протягом літа часописи подають новини про молодих американців, які їдуть до Европи студіювати або працювати на фармах, чи брати участь у відбудові. Пишуть також і про европейську молодь, що прибуває до Злучених Держав на студії в університетах, або для ознайомлення з американським виробництвом, американським життям. Всі вони підпадають під „міжнародний освітній обмін особами", згідно з законом з 1948 року за підтримкою департаменту державних справ, як важний прояв американської закордонної політики.

З причини недостачі конгресових фондів на переведення повної програми департаменту державних справ, визначну ролю в ділянці „обміну" мають на сьогодня добровільні організації, приватні установи.

В тім великім „обміннім" русі беруть участь скавтові організації хлопців і дівчат; організації християнської молоді; „Ротари" клуби, що в червні збільшили свої фонди на освітню працю для ширення міжнародної приязні; квейкри та менонити; морська комісія; автобусова компанія „Грейгаунд" та багато інших. Всі вони помагають молоді з інших країн ліпше пізнати американців та помагає молодим американцям ліпше ознайомитися зі своїми братами і сестрами закордоном.

Серед багатьох проєктів, які переводяться цього літа, заслуговує на увагу проєкт автобусової компанії „Грейгаунд". Ця компанія уділила стипендії на подорожування 32 студентам з 11 европейських країн, аби дати їм можливість безпосередньо познайомитися з людьми, засобами та природою більшої частини Злучених Держав. Ті, що дістали стипендії, якраз скінчили рік студій в американських університетах. Подорожуючи в спеціяльних автобусах, студенти мають відвідати 21 міст в 13 стейтах і будуть оглядати фабрики, знайомитися з громадськими організаціями, пресовими та іншими установами. Цей проєкт згадана автобусова компанія переводить вже другий рік.

80 студентів з 25 країн відбувають трьох-місячний курс в Технологічнім Інституті в Кембридж, в стейті Массачусетс. Цей Інститут вважається одним з найкращих. Опікуються цими студентами американські студенти, що закінчили цей Інститут. Роблять це вже другий рік.

Більш офіційним є проєкт, що його переводить спеціяльний відділ при департаменті хліборобства, — проєкт обміну сільсько - господарської молоді різних країн. Цей започатковано минулого року. Цього літа 31 хлопців і дівчат — дітей американських фармерів — мають провести чотири місяці, працюючи на фармах в 10 европейських країнах. Сорок чотири молодих фармерів з европейських країн мають перебути літні та осінні місяці на американських фармах. Фінансується цей проєкт приватними організаціями.

Тут згадано щойно кілька проєктів, що виникли по війні. Докладні відомости про працю в ділянці обміну молоді правдоподібно будуть відомі пізніше, бо минулої зими департамент державних справ вислав анкети до тих організацій, що беруть участь в тій праці.

Загальна Рада.

ДОЛЕС СТАВ СЕНАТОРОМ ЧЕРЕЗ НАЗНАЧЕННЯ.—Нюйорський сенатор, Роберт Ф. Вагнер, уже від років не виконував своїх сенаторських обовязків через хворобу. Тепер він зрезигнував, а губернатор Дюї назначив на його місце Джана Фостера Долеса, республіканського дорадника у закордонних справах.

ГОЛОВНИЙ УРЯД У. Н. СОЮЗУ

ГОЛОВНИЙ ЕКЗЕКУТИВНИЙ КОМІТЕТ:

ГОЛОВНИЙ ПРЕДСІДНИК:
МИКОЛА МУРАШКО,
81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.

ЗАСТУПНИК ГОЛ. ПРЕДСІДНИКА:
ГРИГОРІЙ ГЕРМАН,
9 E. Jackson St., Wilkes-Barre, Pa.

ЗАСТУПНИЦЯ ГОЛ. ПРЕДСІДНИКА:
МАРІЯ МАЛЕВИЧ,
230 E. Agnew Ave., Pittsburgh 10, Pa.

ГОЛОВНИЙ СЕКРЕТАР:
ДМИТРО ГАЛИЧИН.
81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.

ГОЛОВНИЙ КАСІЄР:
РОМАН СЛОБОДЯН,
81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.

ГОЛОВНА КОНТРОЛЬНА КОМІСІЯ:
ДМИТРО КАПІТУЛА,
33 S. Hancock St., McAdoo, Pa.
ВОЛОДИМИР ГІРНЯК
1 Craik Ave., Kingsway, Toronto 18, Ont., Canada
Д-р АМВРОСІЙ Т. КІБЗЕЙ,
4651 Broden Ave. Detroit 10, Mich.
ІВАН В. ІВАНЧУК
8930 Menor, Detroit 4, Mich.
СТЕПАН КУРОПАСЬ,
2930 N. Montclaire St., Chicago 34, Ill.

ГОЛОВНІ РАДНІ:
ПАВЛО ДУДА
939 Pierre Ave., Windsor, Ont., Canada.
СТЕФАН СЛОБОДЯН,
4323 N. 16th St., Philadelphia 40, Pa.
ІВАН РОМАНИШИН,
15 — 38th St., Irvington, N. J.
ТАРАС ШПІКУЛА,
5466 W. Haddon Ave., Chicago, Ill.
ВОЛОДИМИР ДІДИК,
6711 Rutland Ave., Detroit, Mich.
ГЕНОВЕФА ЗЕЛКО-ЖЕРЕБНЯК,
1369 Brown St., Akron 1, O.
МИКОЛА ДАВИСКИБА,
11 Rosewood St., Mattapan, Mass.
ІВАН КОКОЛЬСЬКИЙ
23 Fairlawn Ave., P. O. Box 467 Woonsocket, R. I.
ДМИТРО ШМАГАЛА,
4037 Riveredge Rd., Cleveland, Ohio
ОЛЕНА ШТОГРИН
4753 N. Hutchinson St., Phila 41, Pa.
ПЕТРО КУЧМА
95 East 7th St., New York 3, N. Y.

Головна канцелярія У. Н. Союзу знаходиться у власнім домі під числом 81-83 Grand St., Jersey City, N. J. Почтова адреса У. Н. Союзу: P. O. Box 76, Jersey City 3, N. J. Telephone: BErgen 4-1016.

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ „СВОБОДИ"

Прохаємо читачів „Свободи", що змінюють свою адресу, виповнити оцей блянкет, подаючи доконче стару й нову адресу та число відділу, якщо ви є членом У. Н. Союзу, та вислати його в листі з 10 ц. поштовими значками до адміністрації „Свободи". **10 ц. треба доконче залучити на покриття вироблення нової металевої плити.**

Імя й призвище .... Ч. від. ....

Стара адреса ....

Нова адреса ....

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ЕМБРИДЖ, ПА.

Союзовці не забувають за братів на скитальщині.

Бр. св. о. Николая, від. 276 У. Н. Союзу, обходило свято свого 39-літнього існування. Дня 12 червня членство зібралось у своїм власнім домі. Предсідник Мих. Шибінський, отворив свято короткою промовою і покликав до слова старенького члена п. Павла Прешляка, що згадав минуле, а теж і наших братів на скитальщині, зокрема інвалідів, відчитавши статтю, яка була поміщена у „Свободі" під наголовком „Слово до братів і сестер за океаном". Члени вислухали з увагою, а опісля голова ювилейного свята Михайло Фук, виголосив довшу промову на тему цього свята та згадав піонірів, що поклали свої труди при організуванню 276 відділу, як теж згадав померших членів та попросив членів пошанувати їх память повстанням з місць. Подякувавши членам за участь, згадав ще за інвалідів, борців за самостійну Україну, що сьогодні на скитальщині. Збірка на інвалідів принесла $50, які вислано через ЗУАД Комітет у Филаделфії.

Жертвували: Відділ 276 $10; Дранко Іваночко $5; по $2: І. Кухарський, Т. Баландяш; по $1: М. Фук, П. Прешляк, І. Ліцовський, Д. Прокоп, С. Прокопович, Т. Кульчицький, В. Керда, Ф. Дузік, В. Баталик, Молен, Битливчак, Д. Затхей, Л. Гриневич, Майдак, Р. Бравн, С. Біжик, Ванйо, В. Лех, Т. Фізор, Т. Судно, В. Дністрян, І. Гось, М. Затхей, Б. Лисяк, М. Шибінський, Й. Мацюрак, Г. Морквян, І.Сухий, В. Майтик, А. Уштан. Малими датками $5. Разом $50.

М. Фук.

НЕ ТАК ЛЕГКО БУЛО ЦЕ ФОТОГРАФУВАТИ.—Таку фотографічну знимку дуже тяжко зняти. Щоби собі улегшити працю, фотограф впав на добрий помисл. Пішов сам у Гудсон купатись і всадивши ноги в воду вибрав таку позицію, з якої легко й приємно фотографувати. Тепер літо, то для газетного фотографа, це якраз праця, щоб доставляти до газет того роду образи.

ШУКАЮТЬ СВОЇХ РІДНИХ

УВАГА: Зголошуючись на Розшуки до З.У.А.Д.Комітету прохається на початку листа доконче подати під яким числом в розшуках було надруковане прізвище особи, яка вас, чи яку ви шукаєте.

За листами чи адресами від скитальників прохаємо звертатись безпосередньо до ЗУАДКомітету, адресу якого подано при кінці.

Зголошуючись на розшуки не забувайте вложити вашу жертву на покриття поштових і бюрових видатків та за витрату часу на полагодження вашої справи.

* * *

ГРУПА — ЛИСТИ ДО:

18570 Савчан Юліян, Стефан Василь, Володимир, Іван і Марія, з села Коровники, пов. Перемишль, від Станько Василя.

18580 Пецуха Надрух, Барабаш Павло, Кулик Гринько, Федьків Микола, Береза Дмитро, всі з Ходачкова Малого, пов. Тернопіль, від Томків Дмитра.

18591 Гайдайчук Филип від Гайдайчук Гната. Филип живе правдоподібно в Шікаґо в Америці.

18582 Зварич Василя від братанка Зварич Петра з села Струтин, пов. Золочів.

18583 Харів Гринь, син Андрія і Анни, з села Брониці, пов. Дрогобич, від брата Харів Миколи.

18584 Ступницький Іван і Софія з села Городище, пов. Самбір, від сестри Михайла, Іванового батька, Левицька з Ступницьких Емілії.

18585 Гаврилюк Онуфра, з села Гуменів, пов. Калуш, від Бураковська Анастазія.

18586 Гунчак Стефана, з села Білі Керничі, пов. Підгайці, від Фуртак Марії, дочки Катерини. Канадійські часописи просимо о передрук.

18587 Запотоцький Григорій, нар. в Ожидові, пов. Золочів, від Поважук Марії, з дому Заяць, мати з дому Гудима.

18588 Молодець Марія і Уляна, нар. в селі Мацейово, повіт Новий Санч, від сестрінки Німець Анни, дочки Дмитра і Антоніни.

18589 Фіра Іван, нар. в Зерниця Вижна, пов. Ліско, від братанича, Фіра Антона.

18580 Трубич Василь, з села Лани Соколівські, пов. Стрий, від Буцерка Василя.

18591 Марунчак Федір Танасович з села Гуменці коло Камянця Подільського, від Моренчук (Марунчак) Івана.

18592 Кокітка Івана або його рідні, сина Анастазії, з села Жаготин, з пов. Перемишль, від братанича, Кокітка Дмитра.

18593 Чміль Івана, від Ґалента Катерини, дочки Петра, з села Сівчина, пов. Перемишль.

18594 Вязовський Іван, правдоподібно в або коло Шікаґо, від дворідного брата, Коряка Юрія.

18595 Ярощак Стефана, від сестрінка, Кіт Дмитра, з села Сокирчиці, пов. Самбір.

18596 Вітенко Володимира і Мних Івана, з села Черниxівці, пов. Збараж, та всіх односельчан, від Вітенко Ярослава.

18597 Савчук Микити, дядька, батькової сестри чоловіка, Корнійчук Василя, Корнійчук Максима, Широкий Василя Грицевого, всі з міста Проскурова на Поділю, від Ладецького Томаша.

18598 Маськевич Анни і Маськевич Марії з села Носівці, пов. Тернопіль, від Цісарський Петра.

18599 Ратушний Михайла, від бувшого сусіда Відний Мартина.

18600 Шелест Семена Івановича з села Водяно, рай. Шполянський, обл. Київської, від Шелест Ониська Степановича.

186Ф1 Зубалі (а може Збалі) з Синевідська Вижнього, від Гарасим Стефана, внука Баліової Івки.

18602 Дунаївський Іван Сидорович з села Калуш або Калюся, від Дунаєвська Домка, його сестра та Мельник Александра, сестрінка.

18603 Сушинський Михайло і Анастазія, нар. в Хатині Рустикальній, пов. Добромиль, від Сушинський Івана.

18604 Децик Васько, нар. в Чукві, пов. Новий Самбір, від Дащишак Анни, з Бережниці, пов. Товий Самбір, дочки Івана Покора і Марії Мартинович.

18605 Шегда Михайла з села Добра, пов. Ярослав, від сусіда, Ляховський Дмитра.

18606 Копина Марія і Анна з села Поляни Сировічні, пов. Сянік, від Копина Марти, зам. Ворона.

18607 Кульчинська Харитина зсела Дубин, пов. Кобринь (Бересть над Бугом), від Лозинський Андрія.

18608 Андрусевич Александер з села Ясениці Сільної, пов. Дрогобич, від Зарицька Іванна з дому Андрусевич.

18609 Стегний Іван Терешкович, (мати а може жена Столкина Ганна (з села Клишки, рай. Кролевець коло Уїзда, обл. Чернигів, від Шевченко Василя Андрійовича, сина Оксани Столкина.

18610 Дацюк з села Іванівка, пов. Скалат, від братанича, Дацюк Стефана.

18611 Чубрій Дмтиар, Івана, Домки та Евфрозини з Румунії, Повітре — Чорнівка від, Чубрій Константина.

18612 Скрип Атанаса з села Люблинця Нового, пов. Любачів, від Філь Андрея, сина Дмитра і Анастазії Пашко.

18613 Безпалько Магдалина, роджена Яблонська, з села Фільварки, пов. Золочів, від Безпалька Олекси, з села Луг, громада Зазулі.

18614 Вавренчук із Шмідлів Марія, з села Маріягільф коло Коломиї, Вавренчук Филип, від мами, Шмідель Анни з Марійчуків.

18615 Згабаля, з дому Дудчак, Катерина, з села Слобідка Лісна, від Дудчак Марії.

18616 Олійник Івана, з села Мислятин, окр. Шепетівська, обл. Вінницька, від сина його брата, Олійник Степана.

18617 Пік (Імя вийшло з памяти), брат Пік Михайла Павловича з Станиславівщини, від Чепурний Якова Панасовича.

18618 Яремчук Марта, дочка Йосифи Чорняк, з села Оріхівці, пов. Перемишль, від Чорняк Анни, замужної Вовчук, дочки Івана, з села Маликовичі.

18619 Іваник (Іваничук) Тома, з села Гнила, пов. Турка, від Іваничук Катерини.

18620 Олійничук Юстина, замужна Льоренц, дочка Дмитра, з села Торське, від Онуляк Стефана, сина Базьків Івана і Маланки.

18621 Канадійські часописи просимо о передрук: Якимів Петра з села Завадів, пов. Яворів пошукує Папірник Петро.

Голоситись на адресу:

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE

P. O. Box 1661, Philadelphia, 5, Pa

Кожний, хто бажає, щоби прислане ним оголошення пошукувань родини і знайомих різних скитальників було поміщене у „Свободі" безплатно, хай вишле таке оголошення впрост до

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE,
P. O. BOX 1661, PHILADELPHIA 5, PA.

Хто бажає, щоби прислане ним оголошення було поміщене, раз або більше разів, окремо, як платне, то хай разом з оголошенням пришле гроші. Одноразове оголошення, розміру 1 цаль в одній колюмні коштує $1.00.

Адм. „Свободи".

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Батько померлого сина, Лев МИХАЛЮК, повідомляє приятелів і знайомих, що похорон мого сина відбудеться в понеділок, 25. липня, з погребового заведення Насевича. Панахида відбудеться в неділю, 24. липня, в год. 7. ввечір.

Т. Ратинський, сер.

ЩО ВИ ЗРОБИЛИ ДОТЕПЕР, щоб помогти українській справі в сьогоднішньому неспокійному світі?

Передплатіть

„УКРАЇНСЬКИЙ КВАРТАЛЬНИК"
"THE UKRAINIAN QUARTERLY"
50 CHURCH STREET, R. 252,
NEW YORK 7, N. Y.
(на рік $4.00)

— та —

„УКРАЇНСЬКИЙ БЮЛЕТЕНЬ"
"THE UKRAINIAN BULLETIN"
50 CHURCH STREET, R. 252,
NEW YORK 7, N. Y.
(на рік $2.00), що

виходять на англійській мові

Зробіть це негайно, бо в той спосіб поможете розвіяти баламуцтва ворожої пропаганди

Подбайте також про те, щоб і Ваш приятель-американець поцікавився тими інтересними виданнями.

Радо приймаємо кольпортерів із всіх місцевостей. Охочих просимо чимскорше зголошуватися по повновласти Праця на 25%.

В кожній українській хаті повинен знаходитися часопис „Свобода".

ТАРЗАН, ч .2140. Тарзан вирятував себе й Норму.

Наче кіт викрутився Тарзан, витренований в джунглях, падаючи наділ...

...і вчепився вершка молодого дерева.

Їх упадок, злагіднений деревцем, скінчився щасливим скоком на стежку.

Одначе, коли він поставив Норму на ноги, вона закричала і впала назад.